

קביעותא

במשנה ובהלכה היומית

גליון 606

2 משניות ביום

3 סעיפים ליום

הודש סיון תשפ"ב

במשנה היומית:

מסכת שביעית פרק ז' משנה ו' -
עד מסכת תרומות פרק ד' משנה ד'

בהלכה היומית: שו"ע או"ח

סימן רפ"ו סעיף ב' - עד סימן ש"א סעיף ט"ו

גבורה יהודית

נקמה אמיתית מהי?!

פולין של אחרי מלחמת העולם השנייה.

אי-שם באזור העיר לודז', סביב תלולית עפר גדולה, אסופים היו קבוצת בחורים חסידים, אודים מצלים מאש החיה הנאצית. השטח שסביבו עמדו היה קבר אחים, שבו נטמנו במהלך השואה האנשים המוני נרצחים יהודים הי"ד. הנערים לא הגיעו סתם כך. הם באו לומר 'קדיש' אלו שלא הותירו אחריהם מי שיזכור אותם.

אחרי אמירת ה'קדיש', קם אחד הבחורים. נפר על פניו שלהט של קדשה מפעפעת בו, והוא החל לדבר:

אמורים היינו להיות מוצאים להורג ביום השחרור - פתח בספורו - הגרמנים ימ"ש תכננו לירות בקלנו לפני סופם הרע. דבר המזמה גנב לאננו מבעוד מועד מפי שומר אוקר איני שכור. התחבאנו מיד במרתף ענק. היו אלו שעות של אימת מוות, טרום שחרור.

הפחד באותו הלילה היה אים ונורא. דקותיו נדמו לנו כנצח. אלם של אימה שתק את כלנו במשך שעות ארוכות. רבים בכו את מצבם המחריד. חלק תנו את מר גורלם - שגור עליהם להתגרר בחיים מיסורים שפאלה...

בין היהודים היה עמנו איש פשוט ותמים. הוא עלה על פסא, השקיט את הרחש והכריז: "יהודים, הקשיבו. יום טוב הוא לנו. הערב - ליל ה' שבט - יחול יום ההלואה של הרבי הקדוש בעל ה'שפת אמת' זיע"א. יהודים, אל יאוש! בזכותו - נגשע. התיצבו וראו את ישועת השם!".

בבקר פרצו החילים הגרמנים לגטו והכריזו בקול, תוף שהם מחקים את היהודים: "מוישה, יענקל, דבור'ע, קומט'ס ארויס (צאו החוצה)! היטלר קאפוט (היטלר מהסל)!". הקריאות נועדו לפתותנו לצאת ממתחבאנו ולהירות לפנות. גס היה שהתחפרנו ולא שיענו לחקוניהם...

רמ פאשר ידענו שהרוסים הגיעו - יצאנו. או אז זכינו לחזות בנקמה שהיתה מתוקה לנו עד למאד: החללים הרוסיים פבלו מאות נאצים ארויס ושטחו אותם על הפביש. אז הגיעו טנקים ועברו עליהם הלוד נשוב.

הבחור פסק לרגע מדבורו הסוער, ואז הוסיף בהתרגשות:

זו היתה נקמה פורתא ברוצחים שטבחנו בנו, אך לא היתה זו הנקמה המתוקה ביותר שתוינו בשטן הגרמני ימ"ש. היודעים אתם מהי הנקמה האמתית והמשפחת עשרות-מונים?? אומר לכם!

זמן לא רב חלף מתם המלחמה. והנה הוקם לו כבר 'שטיבל' חסידי בלודז', שבו מתקבצים פארכיעים נפש. הביטוי וראו: ר' שלמה קנסקי כבר מלמד 'שפת אמת', ר' אשר ארבוס השיג גמרות והחל למסור שעור 'דף היומי'. הא לכם נקמה העולה בכל קנה-מדה על נקמת הגופים! לא מלחמת גוף נאבקו בנו הצוררים, ולא בנקמת הגוף תשקט רוחנו! את רוחנו רצו הם לכלות, וכשאנו נשוב לעצמנו רוחנית - אז תהיה זו הנקמה המשלמת עלי אדמות...

(מבוסס על 'התחייה העצמות האלה')

משולחניו של עורך

השיר השתרבב לבד?!

הכופר הבין שהובס, וטענותיו נמוגו.

אך האם הדבר גרם לו להתחיל להודות במציאות הבנורא?? לא ולא! הוא המשיך לכפר ולהכחיש, להתעקש ולהתפטר. פי זהו טבעם של הרשעים - פה שקועים הם בתאנות ובבצת ההכחשה שלהם, עד שגם פאשר תוכיח להם באותות ובמופתים פי הכלים פניהם, לא ישנה הדבר את התנהגותם ואת השקפתם. זאת משום שהפל, כפשוטו מקוש, נובע אצלם מאינטרסים ותאוות רגעיות, ואין לשכל הישר שום משקל והשלכה על מעשיהם.

וכפי המספר על הפילוסוף הגוי אריסטו, עת נתפס פעם בקלנו. ללא שמץ של בושה הוא פנה ואמר: "מה בעיה יש? עד עתה הייתי אריסטו. ברגע זה - איני אריסטו!"

לא כן אנו היהודים. תורתנו תורת אמת היא. הישרות היא דרך החיים שמתווה לנו התורה הקדושה. אין סתירות והכחשות, התפתלויות והתחמקות.

התמדה ואמת, ישר ועקביות - הן המעלות הגדולות והמפערכות ביותר ביחודות. ואת כל אלו רוכש מי שלומד את התורה שהתורה והנפשה, הישרה מכל ישר והאמתית מכל נכון...

גמרא וחמש, הלכות וגם משניות - כלן בכלל תורה הן, ומעלות הן את האדם על הדרך הרצויה והמועילה ביותר - דרך החיים!

פעם נפגש רבי סעדיה גאון עם משורר גוי שטען בפניו בעזאת: "אין אלקים!". לרבי סעדיה לא היה הפנאי להתנפח עמו באותה העת, לכן לא הגיב לפופר האויל. אחרי כפוח דקות, קם הנכרי להביא דבר-מה מהחדר הסמוך. רבי סעדיה הביט בשלחן. על השלחן היה מונח דף עליו שרשט המשורר מילים שונות. השיר כבר היה פמעט מוכן. רבי סעדיה שלף במהירות את קולמוסו והוסיף בזריזות שני בתים בשיר.

הגוי שב אל השולחן, וכשהבחין בשורות שנוספו לטקסט שכתב, חיך ואמר לרבי סעדיה: "פה כתבת. משורר טוב אתה!".

רבי סעדיה עשה עצמו כלא-מבין. "על מה אתה מדבר?" - התפסם בפני הכופר. הלה הסמיך במבוכה. "מה, לא אתה כתבת את שני הבתים הללו?"

רבי סעדיה הנהן לשלילה. "פאשר קמות ללכת" - אמר בטון רציני - "לא שמית לב שמננו הדין שלך התהפך. כמו עיני ראיתי כיצד נשפך מוננו דיו בצורת המלים הללו..."

"על מה אתה מדבר?" - התרגז הגוי - "איך יכול להיות דבר כזה! אתה מהתל בוי!". פניו אדמו מפעס.

פעת הגיע תורו של רבי סעדיה לתק. "אם פדבריה, שלא יתכן שישפך דיו פדייק פתבנית אותיות של שתי שורות בלבד" - אמר בשלחן - "פיצד יכול הנה לטעון שהעולם פלו, על אינספור מיליאני די חלקיו, נברא פתאום ללא בנורא?"

ניתן לקבל

חוברת הקדמות למשנה
במשרדי קביעותא
או במייל
office@kviuta.org

קבלת עלון המבחנים

ניתן לשלוח בקשה במייל office@kviuta.org וכן לקבל אוטומטי בפקס
דרך מערכת קביעותא בטלפון 072-332-3020 שלוחה 2 < 4
כמו"כ ניתן לענות על המבחנים במערכת זו, או ב kviuta.org
וכן דרך עמדות נדרים פלוס וקהילות ברחבי הארץ.

לשיעורים

במשנה ובהלכה היומית
24 שעות
בטלפון 072-332-3020
kviuta.org וכן

חיוב תרומות ומעשרות בפירות גברי

משניות בערוב ימיו של גאון הדור...

כי אם גם על עניינת שכלית. כל מי שמתאמץ ללמוד מתוך עניינת הדעת ודלות-פשרון, אומר התנא, סופו לקום אותו הלמוד מתוך צלילות-מחשבה וכשרון גדול."

"לצער" - המשנה רבי אהרן בעצב - "אני אף פעם לא זכיתי לעמוד בתורה מתוך עני שכלי אמיתי. על כך פואב לי..."

סיפור מבהיל! הלא כל אחד מאתנו היה מאשר להולד בעל פשרון אדיר ועלוי נורא כרבי אהרן קוטלר, אבל הוא עצמו היה בצער מקף. הרי בשל כך לא זכה שדברי התנא יתקמו בו...

וכעת, אל הקשר בין מרן רבי אהרן והמשניות:

"בערוב ימיו" - סיפר מרדכי לוגו שטיפל בו - "ראש הישיבה פמטט ואפד את הפרתו. הוא היה חולה מאוד ותשוש, הלום תרופות ומישר. רק שפתותיו נחשו. הישיתי את אזני, ושמעתי קולו שגן פרקי משניות!"

בלו כאבים ומחוסרים, מסבב ביסורים ומלפף בתרופות, ובמה מוצא גאון הדור נחם לגופו הדיוני? במשניות והטהרות והמנוכחות...

נדע היה מרן ראש הישיבה הגאון האדיר רבי אהרן קוטלר ז"ע"א בגאונותו העצומה והמופלאה.

פמה נקדו מענינות אף מספרות באשר לגאונותו ונגדלותו:

1. מרן הגאון רבי חיים סולוביצ'יק ז"ע"א התבטא עליו לאחר שפגש בו: "מזה ארבעים שנה לא נדפנו לי לפגש עלוי כמותו". ואז הוסיף: "הוא נראה פאחד מאלה שהעולם עוד יעמד עליהם..."

2. מרן הגאון רבי מאיר שמחה הפחן מדוניוסק ז"ע"א אמר עליו: "זה הקטן גדול היה - כרבי עקיבא איגר בדורו!"

3. פעם, פאשר למד את המשנה באבות: "רבי יונתן אומר: כל הפומים את התורה מעני, סופו לקימה מעשר" - החלו עניו של רבי אהרן יודות דמעות. הסובבים שאלוהו לפשר בכיו, והוא השיב: "המשנה מדברת לא רק על עניינת חוקרית,

הגאון רבי אהרן קוטלר ז"ע"א

למוד המשניות של "הבית ישראל"

שפעם בעת לכתם ברחוקה של עיר, שאלו הרבי: "האם אתה יודע מה אני מלמל?" המשמש לא ידע בברור אבל הוא ענה לרבי כפי ששער: "תהלים", אמר לו הרבי "לא, בלקתי ברחוב אני לומד בעל פה משניות". הרבי הסביר למשמש למה הוא לומד ונקא משניות: "זה הגרסא דנקותא שלי".

וכך ספר המשמש מפי הרבי: פשהיה הבית ישראל ילד קט, שאלו המלמד בחי"ד מה הוא עושה בדרך, מתבית לחי"ד ובחזור. כפי הילד הקטן, לא היה תשובה. אמר לו המלמד שיתחיל לשנן משניות ובהיותו בדרכים יחזר עליהם בעל פה. כך נכש הילד הצעיר למים הרבי "הבית ישראל" מגור, בקיאות עצומה בכל הששה סדרי משנה.

ר' שלמה שטנצל זצ"ל יו"ר מפעל המשנה הימית היה מספר: פשאביו הגאון רבי יונה זצ"ל מחולל המפעל הקדוש היה מוגיע לשי של מרן הבית ישראל מגור ז"ע, היה הרבי שואל אותו איפה אוחזים בעת בפסדר המשנה הימית, והיה מעיד על עצמו שהוא לומד כל יום שתי משניות.

כ"ק מרן הבית ישראל מגור ז"ע"א

נחלקו תנאים (גיטין מ"א) אם יש קנין לגוי בארץ ישראל להפקיע מידי תרומות ומעשרות או אין קנין לגוי להפקיע מידי תרומות ומעשרות, ונפקא מינה אם פירות שגדלו בקרקע של גברי בארץ ישראל פטורים מתרומות ומעשרות, או שחייבים בתרומות ומעשרות כדן פירות הגדלים בשדה ישראל. ולדעת רוב הראשונים להלכה אין קנין והפירות חייבים, [ואף למאן דאמר יש קנין, מדרבנן חייב (עי' מנחות ל"א)].

אמנם אף למאן דאמר אין קנין, והפירות חייבים מדאורייתא, מכל מקום אם נגמרה מלאכתם ביד גוי, הלכה כמאן דאמר (מנחות ס"ו ב') 'מירוח גוי פוטר', והפירות נפטרו מתרומות ומעשרות, אמנם נחלקו הראשונים אם חייבים מדרבנן 'גזירה משום בעלי כיסים' (עי' בגמרא שם), דהיינו שחששו שעשירים שיש להם הרבה קרקעות, וחסים על ריבוי התרומות והמעשרות, יתנו את התבואה לגוי שיעשה בה מירוח כדי לפטור מן המעשרות (רש"י בפ"ה השני), [ועי' דרך אמונה (הל' תרומות פ"א ס"ק ק"כ) שהביא השיטות בזה, וכתב שהמנהג להקל].

ובעיקר הנידון אם יש קנין לגוי בארץ ישראל להפקיע מידי תרומות ומעשרות, כתב החזון איש (ריש שבעית) שאין הנידון אם קנינו של גוי מפקיע קדושת הארץ, אלא אם קנינו של גוי מפקיע **חיוב** תרומות ומעשרות, שפירות בקרקע של גוי אינם מתחייבים במצוות שהבעלים אינו מתחייב בהן.

ומדברי תוספות בקידושין (ל"ו ב) הדברים מתבארים היטב, שתוספות שם כתבו שאין מפרישים תרומות ומעשרות בחוץ לארץ [מדרבנן], משום שהקרקעות משועבדות למלך ונחשב קרקע של גוי, והקשו שגם בארץ ישראל הקרקעות משועבדות למלך, ותירצו שאין קנין לעובד כוכבים בארץ ישראל להפקיע מיד מעשר, ומבואר שבחוץ לארץ יש לגוי קנין להפקיע, ורק בארץ ישראל אין לגוי קנין להפקיע, וזוה מוכח כדברי החזון איש, שאין הנידון בהפקעת קדושה, שהרי בחוץ לארץ אין קדושה, אלא בהפקעת חיוב תרומות ומעשרות. ועוד מתבאר מדברי תוספות שהנידון הוא אם קנינו של גוי הוא קנין גמור, שבחוץ לארץ לכולי עלמא קנינו של גוי הוא קנין גמור להפקיע מחיוב תרומות ומעשרות ולכן בחוץ לארץ אין מפרישים תרומות ומעשרות אף למאן דאמר אין קנין לגוי להפקיע, ונחלקו רק אם אלא בקנינו של גוי בארץ ישראל, שלכולי עלמא קנין גמור של גוי בקרקע פוטר מתרומות ומעשרות בכל מקום, אבל נחלקו אם קנינו של גוי בקרקע של ארץ ישראל הוא קנין גמור או לא, ולהלכה אין קנינו קנין גמור, ולכן בארץ ישראל הפירות חייבים בתרומות ומעשרות אף בקרקע שנחשב בעלותו של גוי.

עליונים ששגו ותחתונים ערזו בקבלת תורה מסיני

סעודת מלוה מלכה

מעלתה

אמרו בגמרא (שבת ק"ט ב') לעולם יסדר אדם שולחנו במוצאי שבת אע"פ שאינו צריך אלא לכזית, וכתב רש"י שהוא משום כבוד שבת ללוותו ביציאתו כאדם המלווה את המלך בצאתו מן העיר, וכך נפסק בשו"ע או"ח סי' ש'.

וכתבו השל"ה (מס' שבת, נר מצוה) והחתם סופר (שבת קנ"ז א') שכשם שמריחין הבשמים במוצאי שבת כדי להשיב את הנפש, כך סועדין במאכל ובמשתה כדי להשיב את הנפש.

וכתבו הקדמונים, שאבר אחד יש באדם ונסכויו שמו, וזה האבר נשאר קיים בקבר עד עת התחייה, ואפילו אחר שנרקבו כל העצמות, וזה האבר אינו נהנה משום אכילה, כי אם מסעודת מלוה מלכה. ואיתא עוד בספה"ק (פר עץ חיים שער השבת פ"ז) שבזכות סעודת מלוה מלכה, אדם ניצול מחיבוט הקבר.

וכתב החתם סופר (דרושי חת"ס ח"ג דף ק"ב) טעם נוסף לסעודת מלוה מלכה, משום שמברכות השבת מתברך כל השבוע, ולכן יש לסדר שולחנו כדי שיהיה לברכה על מה לחול. ובשער הכוונות (דף ס') כתב, שימיון להמשיך אור קדושת השבת לכל סעודות ימי החול.

מה יש לאכול בסעודה זו

כתב המשנ"ב (ס' ש"ס"א) שלכתחילה יקבע סעודה זו על הפת, כמו בשאר סעודות של שבת, וטוב לכתחילה להדר אותה בבשר או בשאר תבשילין אם יש לו. ואם אין לו, או שחושש לאכילה גסה כגון בקיץ שאוכלים סעודה שלישית סמו לערב, קיימה במזונות או על כל פנים בפירות.

ומרן החזו"א החמיר מאוד באכילת פת בסעודת מלוה מלכה, וכך סיפר מרן הגר"ג אדלשטיין שליט"א, שאמר לו החזו"א שכדאי לו לאכול פת במלוה מלכה, ואם לא הוא עוד יצטער על כך (אעלה בתמר עמ' ל"ד).

עוד אמרו בגמרא (שם) פת חמה במוצאי שבת מלוגמא, ויש שנהגו מטעם זה לחמם את הפת לסעודת מלוה מלכה, אך דעת מרן הגר"ח קניבסקי זללה"ה שסגולה זו היא רק כשהפת ממש חמה מהאפייה, ולא כשמחממים אותה לאחר מכן.

זמנה

כתב המשנ"ב (ס"ב) שטוב להקדים את סעודת מלוה מלכה כדי שתהיה סמוכה ליציאת השבת, כיון שדרך לוייה זה בזמן שהמלך יוצא מן העיר, ולא לאחר שכבר יצא, והוא הסיח דעתו ממנו. ואם אינו תאב עדיין לאכול, נכון שלא יעסוק במלאכה בקבע עד שיקיים סעודה זו. אך בכל מקרה אינו כדאי לאחריה יותר מחצות, כיון שעד חצות יש קדושת שבת, וכמ"ש האריז"ל.

ומי שיכול לאכול מזונות מיד בצאת השבת, או פת יותר מאוחר, הורה הגר"ח קניבסקי זצ"ל (הולה ומשקה עמ' קנ"ה) שעדיף לאכול פת יותר מאוחר, אפילו אם זה יהיה רק לאחר חצות. ויש שנהגו לטעום דבר מה מיד בצאת השבת, ויותר מאוחר לאחול סעודת פת.

חוב נשים בסעודה זו

בספר תורת שבת (ס"ק א') כתב שנים פטורות מסעודת מלוה מלכה, וכן דייק הפרי מגדים (א"א ס"ק א') מדברי המגן אברהם שנים פטורות מסעודה זו.

אך המחצית השקל כתב שגם נשים חייבות בסעודת מלוה מלכה [ודחה הראייה מהמג"א הנ"ל], וכן כתב הכף החיים (ס"ק ב') שגם נשים חייבות, כיון שכל הטעמים שנאמרו בסעודת מלוה מלכה שייכים גם בנשים, וכן דעת הגר"ח קניבסקי זצ"ל (הליכות חיים ח"א עמ' צ"ה) שגם נשים חייבות בסעודה זו.

וגם הפרי מגדים כתב שגם אם נשים פטורות, מ"מ ראוי גם להם לאכול סעודה זו.

ובתוס' מעשה רב (אות ל"ט) הובא שאשתו של הגר"א קיבלה על עצמה להתענות משבת לשבת, והפסיקה בסעודה שלישית, ותיכף אחר הבדלה שכבה לישון, והגר"א ציווה להעירה ולומר לה שבכל התעניות עדיין לא יתוקן הפסד מלוה מלכה אחת, ומיד קמה ואכלה.

וכתב הכף החיים (שם) בשם הרבי ר' אלימלך מליז'ענסק זי"ע, שגולה לאשה מעוברת שתאכל כל מוצאי שבת איזה דבר ותאמר בפיה שהוא לשם סעודת מלוה מלכה, שעל ידי זה תלד בנקל ולא תתקשה בלידתה.

הנהגות בסעודה זו

א. כתב המשנ"ב (ס"ק א') שיש לפרוס מפה על שולחנו בסעודת מלוה מלכה.

ומכאן תוכחת מגולה לאלו שמקיימים סעודת מלוה מלכה באכילת מזונות חטופה בעמידה או סמוך לשינה וכדו', דאף אם מקיימים סעודה זו במזונות או בפירות, יש לישוב ליד השולחן כשמפה פרוסה עליו ולכבד את השבת ביציאתה.

ב. כתב המשנ"ב (ס"ק ג') שיש נוהגים להרבות נרות במוצאי שבת יותר מימי החול. ודעת הגר"ח קניבסקי זצ"ל (תפארת ההלכה עמ' רנ"ט) שבזמנינו שיש אור גדול מתאורת החשמל א"צ להדליק נרות בסעודת מלוה מלכה, ונהרא נהרא ופשטיה.

ג. כתב המשנ"ב (שם) שנוהגים לומר פיוטים וזמירות אחר הבדלה, וכבר רבו המנהגים בזה, איזה פיוטים לומר, ואם אומרים מיד לאחר הבדלה או בסעודת מלוה מלכה, ונהרא נהרא ופשטיה.

ד. כתב הרמ"א (סימן רצ"ה ס"א) שנהגו לומר ולהזכיר אליהו הנביא במוצאי שבת, להתפלל שיבוא ויבשרנו הגאולה.

ואיתא עוד בטור (סי' רצ"ט) שאמירת הפסוקים שמוזכר בהם אליהו הנביא זה טוב לזכרון, והיו דרכיו מצליחים בכל השבוע.

ה. יש שנהגו לומר בסעודה זו שיר המעלות, ויש שנהגו לומר על נהרות בבל, וכן יש שנהגו לומר מגדול ישועות מלכו ויש שנהגו לומר מגדיל, ודעת הגר"ח קניבסקי זצ"ל שאם אוכלים סמוך ליציאת השבת אומרים שיר המעלות ומגדול, ואם אוכלים יותר מאוחר אומרים על נהרות ומגדיל.

הכל מודים בעצרת דבעינן נמי לכם

בשבועות כל אחד ישמח בעצמו בתורה

תלמיד חכם אחד ראה פעם בשמחת תורה עם הארץ שהיה שמח בשמחת תורה, והיה מרקד עם התורה. שאל אותו: מילא התלמיד חכם שמח בהתורה כי לומד בה, אבל אתה הנך עם הארץ, ואיך יודע ללמוד, מדוע תשמח אתה עם התורה?

השיב לו העם הארץ: אם חביבי ואוהבי עושה שמחה גם אני שמח בשמחת בנו וחביבנו, כן הנני שמח כעת בשמחת התלמידי חכמים שהמה שמחין עם התורה.

אמנם כל זה בשמחת תורה, אבל בעצרת, זמן קבלת התורה, אמרו חז"ל (פסחים סח): 'הכל מודים דבעינן נמי לכם', פירוש, שלא די כמה ששמח בשמחת רעו ואוהבו, שהמה קיבלו התורה והמצוות, אלא צריך לשמח בשמחת עצמו, כמה שהוא עצמו מקבל התורה, שהתורה ניתנה לכל, בין לתלמיד חכם ובין לעם הארץ, שכל אחד ואחד מחויב לקיים התורה ומצוות, ואפילו אם אינו יודע ללמוד ואינו לומד דין, צריך לקיים התורה במעשה.

ע"י קבלתם את התורה הצילו ישראל את העולם

בגמרא (פסחים סח): אמר רבי אלעזר: הכל מודים בעצרת דבעינן נמי לכם. מאי טעמא - יום שניתנה בו תורה הוא. ויש לבאר כמו שכתבו המפרשים, כי יעקב ועשו חלקו בבטן אמם, עשו לקח לו לחלקו עולם הזה, ויעקב לקח לחלקו עולם הבא. ולפי זה קשה, איך מגיע לישראל מעניני עולם הזה.

אלא שהנה דרשו חז"ל (שבת פח.) על מה שכתוב 'יום הששי', שהקב"ה המתין ליום הששי בסיון, אם יקבלו ישראל את התורה מוטב, ואם לאו יחזיר את העולם לתהו ובהו. וישראל קיבלו את התורה, ועשו לא רצה לקבלה, נמצא שישראל על ידי קבלת התורה שלהם הרי הם מקיימים העולם שלא יחרב, והמציל מן הנהר ומן הדליקה ומזוטו של ים זוכה לעצמו (ב"מ כד.), וכך זכו ישראל בעניני העולם הזה, שהוא מגיע להם מן הדין.

וזה פירוש הגמרא, 'בעצרת', היינו מה שקבלו ישראל התורה בעצרת, 'הכל מודים' כלומר אפילו עשו מודה, 'דבעינן נמי לכם', שמגיע לישראל שיהיה להם פרנסה ועשירות וטוב מעולם הזה, כי הצילו העולם שלא יחרב, ודו"ק.

(מתוך הספר החדש העמוד לראות אור בקרוב "מהרש"ם הכהן" על שבת ומועדים - מכתבי מרן הגה"ק ר' שמואל מאיר הכהן הולנדר זי"ע מאמסנא)

לחיות בהלכה

גם תזהרו מאוד ללמוד ד' ש"ע ותהיו בקיאים בהם להלכה, תתאמצו מאוד בזה כי היצה"ר אינו מסכים לזה. ובאמת זה הכרח גדול יותר אפי' מלימוד גמ' כי מה יענה ליום פקידה בבואו לעלמא דאתי והוא צורבא מרבנן ויודע כמה דרושים. וישאלוהו דין בשו"ע ולא ידעי.

(רחמי האב אות ל"ג)

שמיטת כספים

נאמר בתורה: "מקץ שבע שנים תעשה שמיטה. וזה דבר השמיטה שמוט כל בעל משה ידו אשר ישה ברהו לא יגש את רעהו ואת אחיו כי קרא שמיטה לה" (דברים טו, א-ב) אדם שהלוה לחבירו, ועברו עליו שנת השמיטה אחר ההלוואה, אינו יכול לתבוע הלוואתו מחבירו - "שמוט כל בעל משה ידו". השביעית משמטת בסופה, כמו שנאמר "מקץ שבע שנים".

ושם בפסוק ט: "השמר לה פן יהיה דבר עם לבבך בלעג לאמור קרבה שנת השבע שנת השמיטה ורעה עינך באחיה האביון ולא תתן לו וקרא עליך אל ה' והיה בך חטא".

עם ירידת הדורות, ראה הלל הזקן שנמנע העם מלהלוות זה את זה ובכך עברו היהודים על מה שכתוב: "השמר לך פן יהיה דבר עם לבבך בליעל וגו'". משום כך התקין הלל

לעשות "פרובול", ועל ידי שהמלוה עושה פרובול, יוכל לגבות את חובותיו גם לאחר השמיטה.

"פרו" הוא תקנה, ו"בול" הם העשירים. תקנה זו היא לטובת העשירים, שלא יעברו על מה שכתוב בתורה, אך גם מועילה לעניים - שימצאו מי שילוו להם.

על ידי שטר הפרובול, מוסר המלוה את גביית חובו לרשות בית דין. חוב שהוא מסור לבית דין לגבותו, הרי הוא כגבוי מיד, וזאת בתנאי שיש ללוה קרקע שנוכל לומר שמעתה הקרקע נחשבת כגבויה ביד בית דין. וכיון שהחוב גבוי עוד לפני שהגיע העת להשמיטו, אין השמיטה משמטת את החוב.

מסכת תרומות

כתב הרמב"ם: וסידר אחר שביעית מסכת תרומה גדולה, מפני שהתרומה היא מתנה ראשונה שמוציאין מן הזרע.

הפרשת תרומה גדולה נעשתה בדרך כלל כבר בגורן, עם גמר הדישה והמירוח. שאר המעשרות נעשו מאוחר יותר. ואם התכוון להביא התבואה לביתו, אפשר היה לאכול עראי מבלי לעשר, עד שתראה התבואה את פני הבית. מדוע? שראיית פני הבית מחייבת במעשרות. [אך ישנם אופנים נוספים שחייבו הפרשת המעשרות גם כשלא ראו פני הבית].

לתרומה גדולה אין שיעור מן התורה, ואפילו חטה אחת פוטרת את כל הכרי [ערימת גרעיני התבואה]. אך חכמים קבעו שלשה שיעורים: עין יפה אחד מארבעים. עין רעה אחד מששים, ועין בינונית אחד מחמישים.

התרומה ניתנת לכהן, אך כיום כולם טמאי מתיים, ואין לנו אפר פרה להיטהר בו. מכיון שאסור לאכול תרומה בטומאה, אין נותנים את התרומה לכהן, וממילא מסתפקים בהפרשת שיעור כלשהו לתרומה גדולה [מלבד אחד ממאה לתרומת מעשר כפי שיבאר בע"ה במקומו].

הזוכים בהגלות

על מבחני המשנה היומית
312 - 309 / 012 - 009
ומבחן בהלכה 18

- הרב חיים אורבך, בני ברק
- הרב שמעון זוסמן, אשדוד
- הרב שרגא שטיינמן, בני ברק
- הרב אלחנן שוורץ, עפולה
- הרב יונתן קאפ, ביתר עילית
- ה' ישראל רוזן, ביתר עילית
- ה' אברהם זלוטניק, טבריה
- ה' דוד פרידלס, ירושלים
- ה' אליעזר פויזן, בני ברק

מקבלים את התורה!?

מובטח לו שהוא
בן עולם הבא!

גם על ההלכה היומית לא
מוותרים כדי שנזכה ללמוד
וללמד לשמור ולעשות וגם
לקיים < 3 סעיפים מידי יום

אם תעירו ואם תעוררו
את האהבה עד שתחפץ...

מחיל אל חיל, ביום רביעי
ט"ז סיון מיד עם סיום
משניות מסכת שביעית
נפתח בלימוד משניות מסכת
תרומות < 2 משניות מידי יום

<< וזוכים לעולם הבא וגם לגן עדן עלי אדמות >>

לע"נ ה' ישעיה יצחק בן מנדל אריה הלוי ז"ל - גלב"ע י"ד סיון תשע"ו, ולע"נ מרת עלקא ג'אני בת חיים שלום הכהן ע"ה - גלב"ע ט"ז סיון

לע"נ ר' משה בן ר' נתן ז"ל גלב"ע ח סיון תשע"ו

לע"נ ר' זבולון בן ר' סלימאן ושמהה ז"ל גלב"ע יב אייר תשע"ו

לע"נ דניאל בן יעקב ז"ל גלב"ע יב סיון תשס"ז

לע"נ מרת רבקה בת יהודה ע"ה גלב"ע יג סיון

לע"נ דוד בן ציון בן ר' חיים יעקב ז"ל גלב"ע יב סיון

לע"נ מרת יהודית בת ר' חיים עזריאל ז"ל גלב"ע כו סיון תשע"ג

לע"נ נתן דוב בן חיים ז"ל גלב"ע כ סיון

לע"נ הר"ר אברהם בן יחיאל מיכל ז"ל - כ' סיון, וז' מרת יהודית בת יששכר צבי ז"ל - גלב"ע כ"ד סיון

מס' פירוק: 054-849-303